

С Т А Н О В И Щ Е

**НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРЕД НА ТЕМА: ФОРМИРАНЕ НА НАГЛАСИ У
ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИЯ УЧИТЕЛ КЪМ ДЕЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ**

Област на висше образование: Педагогически науки.

Професионално направление : 1.2. Педагогика.

Докторска програма : Специална педагогика.

Докторант : Лилия Кисьова.

Научен ръководител: проф. д-р Катерина Караджова.

Автор на становището: проф. д-р Катерина Караджова.

Автор на дисертационния труд е Лилия Кисьова. Тя е ресурсен учител и координатор на процеса на ресурсно подпомагане. Като такава тя има отношение към обучението на децата с умствена изостаналост и формирането на позитивни нагласи спрямо приобщаващото образование.

Темата на дисертационния труд е свързана с професионалната дейност и професионалните компетенции на докторантката.

В настоящия момент липсват достатъчно изследвания за механизмите на формиране на положителни нагласи у общообразователния учител, което прави дисертацията интересна и значима. Няма съмнение, че приемането на различните в масовата среда е свързано с промяната в мисленето и борбата с нагласите, както и с наложените стереотипи към различното и нестандартното. Насочването на докторантката към тази актуална тема прави нейното изследване навременно и иновативно.

Дисертационният труд е разработен върху 200 стандартни страници и включва: въведение, три глави, заключение, списък на използваната литература, съдържащ 100 заглавия и приложение.

В уводната част се представя концепцията за приобщаващото образование и обосновава необходимостта от специализирана подготовка на общообразователния учител, като необходимо условие за една добра образователната училищна интеграция.

В първата глава се прави обстойна характеристика на схващанията за децата с умствена изостаналост. Анализирани са различните схващания за нагласите в исторически аспект. Задълбочено и последователно се разглеждат понятията

интегрирано, включващо и приобщаващо образование, като се обосновава ролята на нормативните документи за правилния подход към децата със специални образователни потребности. Целенасочено и професионално са представени взаимодействията в екипа за подкрепа за личностно развитие, в светлината на които се прави характеристика на масовия и ресурсния учител в контекста на тяхната работа с интегрирания умствено изостанал ученик. Пестеливо, но сполучливо е показана и ролята на семейството в процеса на приобщаване на децата с умствена изостаналост.

Значим момент в рецензираната част е представянето на четирите основни компетентности, необходими за практикуването на професията учител, както и изискването за редукция на учебния материал. Акцент и в тази част се поставя на социалните взаимодействия между всички, които участват в процеса на приобщаващото образование.

Във втората глава е описана организацията и методиката на експерименталното изследване. Сериозно и аргументирано докторантката мотивира начина, по който тя реализира докторското си изследване. Адмираторски заслужава факта, че докторантката провежда обучение на общообразователните учители за подобряване на отношението им към децата със специални образователни потребности. Поставената от докторантката цел е изключително адекватна, полезна и амбициозна, а именно да се сравнят нагласите преди и след провеждането на обучението с общообразователните учители. Изведените задачи са целесъобразни и очертаващи дейностите, които могат да съдействат за промяна в положителна насока на нагласи към учениците с умствена изостаналост.

Формулираната хипотеза е логическо следствие от целта и задачите и има перспективен характер. Тя отразява напълно научните търсенията и интерпретации на авторката.

Процедурата на изследване е описана точно, обективно и професионално. Обучението се провежда в две части, като в първата част са обхванати само общообразователни учители, а във втората общообразователни и ресурсни.

Категорично смятам, че използваната експериментална методика е адекватна на поставените цел, задачи и хипотеза.

В третата глава се прави анализ на получените експериментални резултати, въз основа на които се обосновават изводите и препоръките.

Анализът е качествен и количествен. Направеният факторен анализ показва ,че получените резултати от отговорите на педагогическите специалисти(общообразователните учители) са статистически значими, което означава че обучението е допринесло за формирането на положителни нагласи.

Анализът на резултатите от втората част на обучението доказва, че липсват големи статистически значими различия между нагласите на общообразователния и ресурсен учител.

Направените изводи са сполучливи и обосновани. Те отчитат ефективността на направеното обучение за формирането на положителни нагласи към учениците с умствена изостаналост. Формулираните хипотези са доказани, а препоръките имат определен теоретико- приложен аспект.

Приемам напълно реалността на описаните приносни моменти. Ще се опитам да добавя някои или доуточня представените:

1.Многобхватност на изследването. В изследването участват общообразователни(28) и ресурсни учители(37). Експерименталната процедура включва теоретичен анализ, психологически въпросник, анкетни карти, планирани интервюта, педагогически експеримент, качествени интерпретации на резултатите, статистически анализ и други;

2.Обосновава се необходимостта от провеждането на педагогическо обучение на общообразователните учители за формиране на положителни нагласи към приобщените умствено изостанали ученици;

3.Предложеният психологически въпросник е авторски;

4. Показани са стъпките на авторско обучение с общообразователните учители, което е иновативно и има сериозен приносен характер;

5. Възможно е издаването на методическо ръководство , което в синтезиран вид да представи начините за обучение на общообразователния учител.

Докторантката има 6 самостоятелни научни публикации. Те са пряко свързани с проблематиката на дисертационния труд.

Като брой и съдържание те отговарят на изискванията за допускане на авторката до публична защита.

Авторефератът е разработен върху 60 страници и представя в лаконичен, но точен вид разработената дисертация. Той е направен според изискванията и отразява точно и лаконично резултатите, описани в дисертационния труд.

Коментари:

1. Много от тренинговите упражнения според мен дублират игрите , дадени в приложение.

2. Анкетната карта се използва два пъти при общообразователните учители и веднъж при ресурсните. Според мен би могла да се използва още веднъж при общообразователните учители - след завършване на обучението. Тогава този метод би могъл да се интерпретира и като обучаващ експеримент.

3. Според мен многостранните анализи са добра предпоставка за формирането на повече изводи и препоръки.

Заключение

Разработената дисертация отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

Представените теоретични анализи и експериментални интерпретации съответстват на специфичните изисквания на катедрата по „Специална педагогика и логопедия“ и на ФНОИ.

Поради тази причина с убеденост давам своята положителна оценка на обсъждания труд, както и на представените автореферат, обобщените изводи и приноси.

Въз основа на всичко, описано в моето становище **ПРЕДЛАГАМ НА УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ ДА ПРИСЪДИ ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“** на Лилия Чавдарова Кисьова в област на висше образование Педагогика, професионално направление Педагогически науки, Докторска програма „Специална педагогика“.

30.03.2020

Автор на становището.....

Проф. д-р Катерина Караджова